

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 104

28.10.2019

საერთო მონაცემები

საქმიანობის დასახელება: მეორადი ზეთების გადამამუშავებელი (ნარჩენების აღდგენა) საწარმოს მოწყობა და ექსპლუატაცია;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „სანშაინ“, თბილისი, მ. გახოკიძის ქუჩა N 49

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: გარდაბნის მუნიციპალიტეტი, სოფ. კრწანისი

განცხადების შემოსვლის თარიღი: 23.08.2019

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „BS Group”

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში, შპს „სანშაინის“ მიერ წარმოდგენილია გარდაბნის მუნიციპალიტეტში, სოფ. კრწანისში მეორადი ზეთების გადამამუშავებელი (ნარჩენების აღდგენა) საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

შპს „სანშაინის“ მიერ მეორადი ზეთების გადამამუშავებელი საწარმოს მოწყობა და ექსპლუატაცია დაგეგმილია არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე, (ს/კ 81.04.18.043). მიწის ნაკვეთი ფ/კ ნიკოლოზ რომანოვის საკუთრებაშია, რომელთანაც შპს „სანშაინს“ გაფორმებული აქვს იჯარის ხელშეკრულება. ტერიტორიის საერთო ფართობი შეადგენს 1500 მ².

აღნიშნული ტერიტორია დასახლებული პუნქტიდან- სოფ. მთისძირიდან დაშორებულია 780 მეტრით. საწარმოსთვის გათვალისწინებული ტერიტორიიდან, თბილისი - წითელი ხიდის საერთაშორისო მნიშვნელობის გზა მდებარეობს 1200 მეტრის დაშორებით, უახლოესი ზედაპირული წყლის ობიექტი - მდ. მტკვარი, 1,8 კმ-ით არის დაშორებული.

პროექტის ფარგლებში ტექნოლოგიური ხაზის მოწყობა დაგეგმილია ღია ტერიტორიაზე. გათვალისწინებულია საწარმოს ტერიტორიის ზედაპირის ტექნოგენურ გრუნტით დაფარვა, ხოლო საწარმოს ტექნოლოგიური დანადგარების ბეტონის ტენშეულწევად ზედაპირზე განთავსება.

პროექტით გათვალისწინებულია ზეთის გადამუშავების ტექნოლოგიური ციკლის შემადგენელი დანადგარების (რეაქტორი, ნედლეულის და მიღებული პროდუქციის რეზერვუარები, რესივერები) მონტაჟი; მცირე ზომის ნაგებობის მშენებლობა ლაბორატორიის, ოფისის და მუშა-მოსამსახურეთათვის; წყლის რეზერვუარების; საოპერატორო მოედნის ზოგიერთ უბანზე სახურავის მოწყობა.

საწარმოში დაგეგმილია მოტორის, ინდუსტრიული (ტურბინის, კომპრესორების, ჰიდრავლიკური, ტრანსფორმატორების) სინთეტიკური და ნახევრად სინთეტიკური ზეთების გამოყენების შემდეგ წარმოქმნილი, ნარჩენი ზეთების ტერიტორიაზე შემოტანა, დროებითი დასაწყობება, მათი გადამუშავება შემდგომი გამოყენებისთვის ვარგის კონდიციამდე და მიღებული პროდუქციის საწარმოო ტერიტორიიდან გატანა.

ნარჩენი ზეთების ტერიტორიაზე შემოტანა განხორციელდება ავტოცისტერნების მეშვეობით. საწარმოს კუთვნილ ლაბორატორიაში ჩატარდება კვლევა და მიღებული მონაცემების მიხედვით დადგინდება ტექნოლოგიური ციკლის მიმდინარეობის პარამეტრები.

საწარმოს მაქსიმალური დაგეგმილი სიმძლავრე შეადგენს 7000ტ/წ გადამუშავებულ ნედლეულს. მიღებულ პროდუქტს წარმოადგენს აღდგენილი ზეთი, რომლის რაოდენობა ტოლი იქნება 5500-6000ტ/წ-ში, რაც დამოკიდებულია ნედლეულის ხარისხობრივ მაჩვენებლებზე. წარმოების პროცესში გამოყენებული ბენტონიტური თიხის მაქსიმალური რაოდენობა იქნება დაახლოებით 1500 ტ/წ-ში. საწარმო იმუშავებს წელიწადში 280 დღეს, 24 საათიანი სამუშაო რეჟიმით, დასაქმებული იქნება 15 ადამიანი.

საწარმოში ზეთების გადამუშავება წარმოებს გაცხელებით და აბსორბენტის გამოყენებით. ზეთის ჩასხმა ნედლეულის 2 რეზერვუარში მოხდება ვაკუუმური ტუმბოს საშუალებით. თითოეული რეზერვუარის მოცულობა იქნება 30 მ³. რეაქტორს, რომლის მოცულობა შეადგენს 300 მ³ ზეთი მიეწოდება მხოლოდ ერთი რეზერვუარიდან, ხოლო მეორე რეზერვუარში არსებული ზეთი გამოყენებული იქნება პირველ რეზერვუარში არსებული ზეთის გაგრილების მიზნით. რეზერვუარები ერთმანეთთან დაკავშირებულები იქნებიან ონკანიანი მილით, რაც საშუალებას იძლევა საჭიროების შემთხვევაში მასში არსებული ზეთი გამოყენებული იქნას რეაქტორში.

საწარმოში მოხდება ორი სახის ჰიდრავლიკური და მანქანის ზეთების წარმოება. ორივე სახის ზეთების წარმოების პროცესში მოხდება - ბენტონიტური თიხა ფხვნილის დამატება. საბოლოო პროდუქტი განთავსდება შესაბამის რეზერვუარებში. მიღებული ზეთი გაივლის მექანიკურ ფილტრში, სადაც ზეთი და თიხა ერთმანეთისგან განცალკევება და საბოლოო პროდუქტი განთავსება რეზერვუარში. განცალკევებული ბენტონიტური თიხის შეგროვება მოხდება კონტეინერებში, შემდგომი მართვის მიზნით.

სკოპინგის განცხადების მიხედვით, წვიმის წყალთან დაღვრილი ნავთობპროდუქტების შერევის თავიდან აცილების მიზნით გათვალისწინებულია ტერიტორიის მთლიანად დაფარვა ებოქსიდის ნავთობში უხსნადი ნაერთის მასალით, ხოლო დამატებით

ტერიტორიის ის ნაწილი, სადაც პოტენციურად არსებობს ზეთების დაღვრის საფრთხე, გადაიფარება სახურავით და პერიმეტრი შემოიღობება 20-25 სიმაღლის კედლით.

სკოპინგის განცხადების მიხედვით, მექანიკურ ფილტრის ქვედა ნაწილში, საიდანაც დიდი ალბათობით ადგილი ექნება ზეთის მცირე რაოდენობით დაღვრას, განთავსდება ბორბლებზე შემდგარი აბაზანა, სადაც შეგროვდება დაღვრილი ზეთი. პროცესის დამთავრებისთანავე აბაზანის დასუფთავება მოხდება აბსორბენტებით. დაბინძურებული აბსორბენტები განთავსდება სახიფათო ნარჩენებისათვის გამოყოფილ ტერიტორიაზე სპეციალურ კონტეინერში.

სკოპინგის განცხადების მიხედვით, რეაქტორის მთლიანობის დარღვევის შემთხვევაში შესაძლოა ადგილი ჰქონდეს ზეთის ავარიულ დაღვრას. აღნიშნული შემთხვევის თავიდან აცილების მიზნით რეაქტორი დაიფარება ტენგაუმტარი საფარით.

საწარმოს ტექნოლოგიური დანადგარები საშუალებას იძლევა საწვავად გამოყენებული იქნეს როგორც დიზელი, ასევე ბუნებრივი აირი. რეაქტორში, თავდაპირველად მოხდება დიზელის წვა, ხოლო პროცესი გაგრძელდება ბუნებრივი აირით. წინასწარი გათვლებით საწარმოო პროცესში გამოყენებული დიზელის სავარაუდო წლიური რაოდენობა იქნება 220 ტონა, ხოლო ბუნებრივი აირის 70 000-80 000 მ³.

აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით გარდაბნის მუნიციპალიტეტის, სოფ. კრწანისის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში გაიმართა შპს „სანშაინის“ სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. განხილვას ესწრებოდნენ გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საკონსულტაციო და პროექტის განმახორციელებელი კომპანიის, ადმინისტრაციული ერთეულის წარმომადგენლები და სოფ. კრწანისის მოსახლეობა. მოსახლეობის მხრიდან გამოიკვეთა რამდენიმე პრობლემური საკითხი: ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურება, ნარჩენების მართვა, სოციალური პრობლემები, რაზეც საკონსულტაციო კომპანიის წარმომადგენლის მიერ დაზუსტდა, რომ გზმ-ს ეტაპზე უფრო დეტალურად მოხდება აღნიშნული საკითხის შესწავლა და გზმ-ს ანგარიშის საჯარო განხილვაზე შეძლებდნენ უფრო დეტალურად შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციის მიწოდებას ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის გაუარესებისგან დაცვის კუთხით. ნარჩენების საკითხთან დაკავშირებით, საკონსულტაციო კომპანიის წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ მომზადდებოდა ნარჩენების მართვის გეგმა. სოციალურის პრობლემების გადაჭრის კუთხით, კომპანიამ მოსახლეობას დასაქმება შესთავაზა.

სკოპინგის განცხადების მიხედვით, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და

შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზშ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. გზშ-ს ანგარიშში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;

2. გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;

3. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;

3.1 გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.

4. გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის აღწერა;
- ტექნოლოგიური ციკლის აღწერა;
- ტექნოლოგიური სქემა და დანადგარების აღწერა;
- საწარმოს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები: საწარმოში არსებული დანადგარების სიმძლავრე, წარმადობა და მასშტაბი;
- საწარმოს ინფრასტრუქტურის ობიექტების აღწერა, შესაბამისი პარამეტრებით;
- საწარმოს ტერიტორიიდან უახლოესი მანძილი საცხოვრებელ სახლამდე, საავტომობილო ტრასამდე, მდინარემდე და სხვა უახლოეს სამრეწველო ობიექტამდე, ობიექტების დანიშნულების მითითებით;
- საწარმოს განთავსების ადგილის გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივა;
- ინფორმაცია ტექნოლოგიური ალტერნატივების შესახებ;
- ტერიტორიის GIS კოორდინატები;
- საწარმოო მოედნის და პროდუქციის დეტალური აღწერა;
- ნედლეულის დასაწყობების მოედნების აღწერა;
- პროდუქციის განთავსების მოედნის აღწერა;

- პროდუქციის რაოდენობა;
- საწარმოში გამოყენებული ნედლეულის რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია;
- მიღებული პროდუქტის შესახებ ინფორმაცია;
- საწარმოს ნედლეულით მომარაგება, ტრანსპორტირების უზრუნველყოფა;
- გაგრილების სისტემის პარამეტრები, ტექნოლოგიური აღწერა;
- მექანიკურ ფილტრში გაწმენდის ეფექტურობა;
- საწარმო და სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება;
- სამეურნეო-ფეკალური მიზნებით გამოყენებული წყლის მართვის საკითხები;
- საწარმოო ჩამდინარე წყლის მართვის საკითხი;
- ინფორმაცია საყოფაცხოვრებო მიზნებისათვის გამოყენებული ჩამდინარე წყლის მოწყობილობის შესახებ;
- წყლის ტექნოლოგიურ ციკლში გამოყენების საკითხები;
- გრუნტის წყლების დაბინძურების თავიდან აცილების ტექნიკური გადაწყვეტა;
- რეზერვუარების მოწყობასთან დაკავშირებული საკითხები, რეზერვუარის ტიპი, რაოდენობა და მოცულობები.
- ზეთის და წყლის რეზერვუარების ტექნიკური პარამეტრები, ტექნოლოგიურ პროცესში მათი ურთიერთკავშირის ტექნიკური გადაწყვეტა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების ღონისძიებები (ტექნიკური გადაწყვეტა) ნედლეულის მიმღებ, საწარმო და პროდუქციის დასაწყობების მოედანზე;
- ნავთობპროდუქტების დაღვრის რისკების შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის გეგმა;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ნარჩენების დროებითი შენახვის ობიექტ(ებ)ის შესახებ დეტალური ინფორმაცია („სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2016 წლის 29 მარტის N145 დადგენილების შესაბამისად);
- საწარმოში დამუშავების მიზნით მიღებული ნარჩენების ჩამონათვალი კოდების მითითებით და რაოდენობა („სახეობებისა და მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილების მიხედვით);
- ნარჩენების აღდგენის/დამუშავების ოპერაციის კოდები;
- ნარჩენებთან უსაფრთხო მოპყრობის ზოგადი მოთხოვნები;
- საწარმოში წარმოქმნილი საყოფაცხოვრებო, საწარმოო, სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების დასაწყობების ადგილები და მათი მართვის ღონისძიებების დეტალური აღწერა;

5. საქმიანობის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება თითოეული გარემოს კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე საწარმოს საქმიანობის ეტაპზე, ემისიები ნედლეულისა და მზა პროდუქციის დასაწყოებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა.
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება საწარმოს მოწყობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება, საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- მცენარეულ საფარსა და ჰაბიტატების მთლიანობაზე ზემოქმედება, ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება (მათ შორის წითელი ნუსხის) და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მიწის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის და დასაწყოების შესახებ ინფორმაცია; რეკულტივაციის პირობები;
- დასაწყოებულ ნარჩენებზე კონტროლის მეთოდები;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე პირდაპირი და არაპირდაპირი ზემოქმედების გამოვლენა, აღწერა და შედეგების შესწავლა;
- მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი გარემოზე ნეგატიური ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- საწარმოს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- საწარმოს გენერალური გეგმა;
- საპროექტო ტერიტორიის გეოინფორმაციული სისტემები GIS Shape ფაილი ელ. ვერსია.
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;

გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „სანშაინის“ მიერ წარმოდგენილ გარდაბნის რაიონის, სოფ. კრწანისში მეორადი ზეთების გადამამუშავებელი (ნარჩენების აღდგენა) საწარმოს მოწყობა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ს ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.